

Sote- ja maakuntauudistus

HE:n päälinjat
Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti
Syyskuu 2016

Valmistelutilanne

- Hallituksen esitysluonnos lausunnoilla
  - <http://alueuudistus.fi/hallituksen-esitysluonnos-31-8-2016>
  - päättyy 9.11.2016
  - lausuntoaikana esityksen viimeistelyä ja sisällöllistä tarkistamista
- Hallituksen esitys eduskunnalle loppuvuodesta
- Sote-tuottajalaki on myös lausunnoilla

Miksi ja mitä tavoitellaan?

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen

Toimivammat palvelut

Hallinnon sujuvoittaminen

Palveluiden yhdenvertainen saatavuus, perusoikeudet

Toimintatapojen muutos

Kansalaisten suorat vaikutusmahdollisuudet

Kustannusten kasvun hillintä (3 mrd.)

Kustannustehokkuus

Taloudellisen kasvun edistäminen

Miksi sote- uudistus - mitä tavoitellaan

Tulevaisuuden suomalainen sote- ja maakuntamalli: Hyvinvoivat ihmiset, sujuvat palvelut ja kestävä talous

Mahdollistajina
tieto ja digitalisaatio sekä osaava henkilöstö

Tiedon hyödyntäminen -
tietointegraatio

Henkilöstösiirrot
liikkeenluovutuksella,
palvelussuhde kuntasektorin
mukaan
Siirtymäaika yhtiöittämisessä

**Julkiset, yksityiset ja
kolmannen sektorin tuottajat**

Veronmaksaja
Kustannus-
tehokkuus,
Vaikuttavuus

Kansalainen
toimiva demokratia ja
vaikuttamismahdollisuudet

Uusi maakunta
Järjestämisvastuu
Rahoitusvastuu

Maakuntien
rahoituslaki
tarvekriteerit
ja kustannusten
hillintä

Maakuntademokratia:
valtuusto ja
vaikuttaminen

**Vastuu palveluintegraatiosta
ja toimivista palveluketjuista**

Tehokas
järjestäminen
ja tuotanto
johtaminen

Käyttäjän
mahdollisuus valita
mahdollisuus
vaikuttaa

Monialainen
maakunta selkeällä
tehtäväjaolla
Kunta paikallisena
elinvoimayhteisönä

Talouden kasvu
Uudistuminen

Uudistumista tukevat
ja edellyttävät
menettelyt
- yrittäjiä

Aito
monituottaja-
malli sotessa
- julkinen, yksityinen ja
kolmannen sektorin
tuotanto yhtenäisin
periaattein

Valinnanvapauslain
säännön
valmistelua
koskeva linjaus

Hyvinvoinnin ja
terveyden
edistäminen kaikissa
toimissa

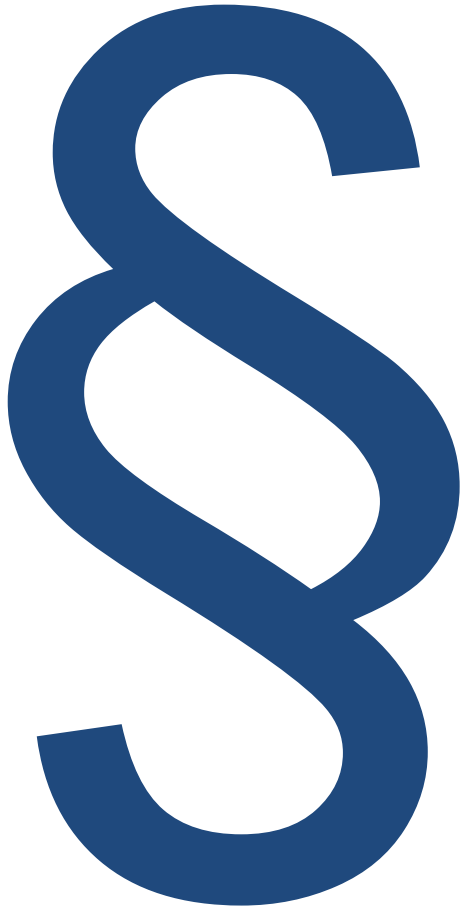
Hyvinvoinnin
ja terveyden
edistäminen
kunnissa
ja
maakunnissa

Asiakkaan
itseään määräämisoikeuden
ja vastuun
vahvistaminen

Sote-järjestämisuudistuksen ja maakuntauudistuksen lainsäädäntö antaa mahdollisuudet

- Sote-järjestämisvastuu kunnilta ja kuntayhtymiltä 18 maakunnalle
- Monialainen maakunta, jossa vaaleilla valittu maakuntavaltuusto ja käyttäjien osallistuminen
- Sote-järjestämislaki, maakuntalaki, voimaanpanolaki, maakuntien rahoituslaki, valtiosuuslainsäädäntö + 22 muuta lakia

Uudistuksen keskeiset lait

- Maakuntalaki

- Sote -järjestämislaki

- Voimaanpanolaki

- Sote-tuottajalaki

- Verolait

- Maakuntien rahoituslaki

- Maakuntajakolaki

- Uusi kunnan peruspalveluiden valtiosuuslaki

- Henkilöstöä ja virka- & työehtosopimuksia sekä eläkejärjestelmää koskevat lait

Työ- ja
elinkeino-
palvelut

Sosiaali-
ja terveyden-
huolto

Ympäristö-
terveyden-
huolto

Pelastus-
toimi

Maakunnan keskeiset tehtävät

Alue-
kehittäminen

Liikenne-
järjestelmä-
suunnittelu

Maaseudun
kehittäminen
ja lomitus-
palvelut

Maakunnan päätöksenteko, toiminta ja asukkaiden osallistuminen

Asukkaiden vaikutusmahdollisuudet

- Suorat vaalit
- Aloiteoikeus
- Neuvoo-antava kansanäänestys
- Keskustelu- ja kuulemistilaisuudet
- Nuorisovaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvostot
- Vähemmistökielen vaikuttamistoimiin

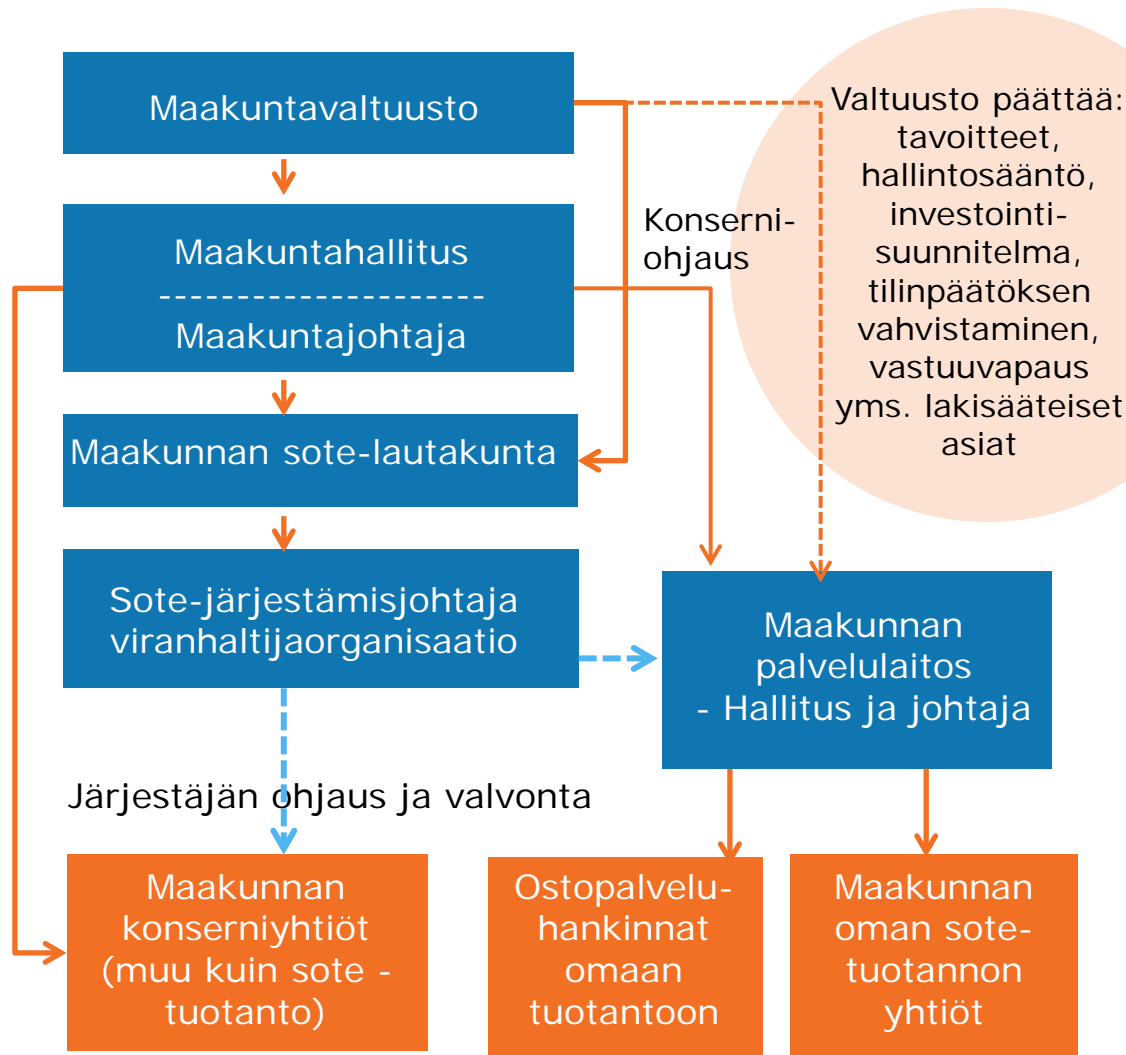
Valtakunnalliset palvelukeskukset

- ICT
- Yhteishankinnat
- Muut tukipalvelut
- Toimitilat

Maakuntakonserni sote-tehtävissä

Valtuuston tehtäviin kuuluva päätöksenteko mm.

- hallintosääntö ja palvelutuotantostrategia (sis. palvelulaitoksen hallintosäännön ja ostopalveluhankintojen linjaukset)
- soten yhteistyösopimuksen hyväksyminen ja sen valmisteluun osallistuminen ja niistä maakunnan alueelle johdettavat linjaukset

Maakuntahallitus:

Konserniohjaus (maakunnan yhtiöt ja palvelulaitos)

Maakuntajohtaja

Maakunnan virkamiesjohto ja esittely maakuntahallitukselle, konsernijohto

Soten järjestämisestä vastaava toimielin:

- Valtuuston hallintosäännössä määrittelemissä rajoissa järjestämisvastuuta ja tuottamista koskevat päätökset ja yleiset toimintalinjat
- **Sote-johtaja: järjestämisen operatiivinen johto**

Palvelulaitoksen hallitus ja johtaja:

- oman tuotannon operatiivinen ja ammatillinen johto ja oman tuotantotoiminnan järjestäminen
- ostopalvelujen hankinta maakunnan linjaamissa rajoissa maakunnan omaan tuotantoon
- ammatillisista koostuva hallitus ja johtaja (ei luottamushenkilöitä)

Maakunnan palvelulaitos ja yhtiö

Maakunta voi tuottaa palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa tai ostopalveluina.

Palvelun tuottajana voi toimia maakunnan palvelulaitos, osakeyhtiö, yhteisö, yhdistys, osuuskunta, säätiö ja itsenäinen ammatinharjoittaja.

Maakunnan palvelulaitos

- vastaa maakunnan omasta palvelujen tuotannosta (ei markkinoilla)
- viranhaltijat voivat tehdä viranomaispäätöksiä ja käyttää julkista valtaa.
- tuottaa asukkaille sote-palvelut myös silloin, jos niitä ei ole muuten saatavilla.
- voi tuottaa myös muita maakunnan tehtäviin liittyviä palveluja.

Maakunnan yhtiö

Maakunnalla on palvelujen yhtiöittämisvelvollisuus silloin, kun maakunta hoitaa sote-tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai palvelut ovat asiakkaan valinnanvapauden piirissä.

Palvelujen tuottaminen

Maakunnan **palvelustrategiassa** on otettava huomioon, miten sovitaan yhteen valinnanvapauden piirissä olevat palvelut ja muut sosiaali- ja terveyspalvelut.

Myös palvelun tuottajan on varmistettava, että palvelukokonaisuudet toteutuvat ja palveluketjut toimivat sovitusti.

Maakunnan palvelustrategiassa on määriteltävä, mikä osa hankinnoista kilpailutetaan innovatiivisuutta ja kustannusvaikuttavuutta parantavien uusien ratkaisujen kehittämiseksi.

Uusi laki sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta: oikeus tuottaa maakunnan järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveyspalveluja sekä yksityisiä sosiaali- ja terveyspalveluja.

Lailla halutaan varmistaa asiakkaan ja potilaan turvallisuus sekä laadultaan hyvät palvelut. Lisäksi halutaan vähentää yrittäjien hallinnollista taakkaa.

Maakuntien rahoitus

Valtionrahoituksen määräytyminen

- Valtion yleiskatteellinen rahoitus
- Asiakas- ja käyttömaksut
- Lyhytaikainen lainanotto

89%

Tarveperusteinen rahoitus

➔ 87% Ikärakenne ja tarve

➔ 1% Vieraskielisyys

➔ 1% Asukastiheys

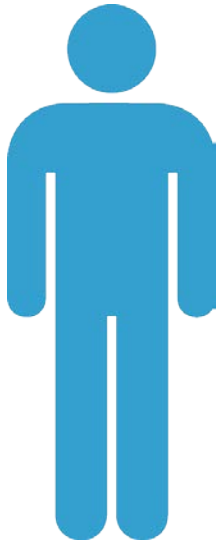
Maakuntaveron käyttöönotto selvitetään

10%

Asukasluku-
perusteinen
rahoitus

1% Hyte-
rahoitus

Henkilöstön siirtyminen ja asema

Siirto koskee
n. **220 000**
työntekijää

- Henkilöstö siirtyy maakunnan tai sen omistaman yhtiön palvelukseen liikkeenluovutuksen periaattein vuoden 2020 loppuun saakka

- Henkilöstöä koskevat oikeudet ja velvollisuudet säilyvät

- KT Kuntatyönantajat toimii jatkossa myös maakuntien työnantajaedustajana

- Maakuntien palvelukseen siirtyvät tulevat kunnallisen eläkejärjestelmän piiriin

Kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistus

Uuden valtionosuusjärjestelmän kautta uudistuksen kuntakohtainen muutos rajoitetaan **+/- 100€ per asukas** 4 vuoden siirtymäajan kuluessa

VOS-järjestelmän rakenne pääosin ennallaan

- Uutena kriteerinä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (korvaa työpaikkaomavaraisuuden)
- Verotulojen tasausjärjestelmän rajat muuttuvat
- Puolet kiinteistöverotuloista sisällytetään tasausjärjestelmään

Verotulojen siirto kunnilta

Kunnilta maakunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on **17,7 mrd€**

Kunnallisveroprosentteja alennetaan **12,3** prosenttiyksiköllä vuonna 2019 **11,3 mrd€**

Kuntien osuutta yhteisöverosta vähennetään **0,5 mrd€**

Valtionosuuksista siirretään **5,9 mrd€**

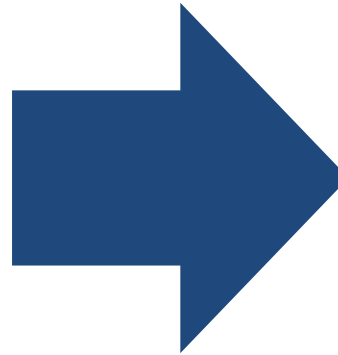
Maakuntien tehtävien rahoitus

- Vuosina 2020–2021 kunta voi nostaa tuloveroprosenttia korkeintaan keskimäärin **0,5** prosenttiyksikköä vuodessa
- Rajasta voidaan poiketa poikkeustilanteissa

Omaisuuuden siirto kunnilta maakunnille

- Lakisääteisten **kuntayhtymien omaisuus** siirretään varoineen, velkoineen ja sitoumuksineen maakunnille
- Järjestämisvastuun siirtoon liittyvä **irtaimisto** siirtyy maakunnille

Kunnan jäsenosuus ja omaisuuden arvo kunnan taseesta poistuu ja peruspääomaa alennetaan vastaavalla määrällä

3

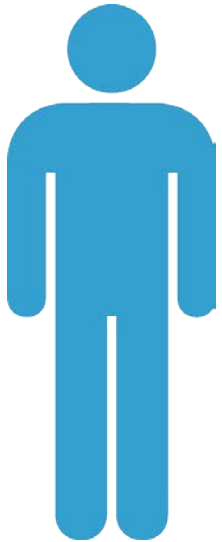
Kunnan järjestämän **perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen** käytössä olevat **tilat** maakunta vuokraa vähintään **3 vuodeksi**

- Mahdollisesti tyhjilleen jäävien kiinteistöjen riski ei jää yksittäiselle kunnalle

Sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatio

Ihminen saa kokonaishuomion ja sujuvan palvelukokonaisuuden oikea-aikaisesti

- Tuottajat noudattavat maakunnan määrittelemiä palvelukokonaisuuksia ja -ketjuja yhtenäisten perusteiden mukaisesti
- Tuottajat velvoitettu yhteistyöhön

- Paljon palveluita käyttäville palveluohjausta ja laaja-alainen asiakassuunnitelma

- Potilas- ja asiakastieto liikkuu ja on käytettävissä

- Rahoituksen integraatio: kaikki rahoitus maakunnan kautta: ei enää siirretä kustannusvastuuta muille

- Järjestämisen integraatio: maakunta vastaa ja ohjauksella varmistaa, että palvelut yhteensovitettuja kokonaisuuksia

Julkinen palvelulupaus

- Maakunnan julkisesti ilmoitettu palvelulupaus antaa maakunnan asukkaille tietoa siitä miten palvelut toteutetaan ja toteutuvatko ne lupauksen mukaisesti.
- Palvelulupauksen kautta asukkaiden on myös mahdollista antaa palautetta ja tehdä ehdotuksia, jotka parantavat palveluja käytännössä.
  - Palvelulupaus ei koskisi laajemmin sosiaaliturvaa.
  - Palvelulupaus ei ole oikeudellisesti sitova.

Hyvän hallinnon periaatteet turvataan

Yleishallinto-oikeudellisia säännöksiä noudatetaan kaikissa laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvissa sote-palveluiden tuottajissa

- Hallintolaki
- Virkavastuu
- Julkisuuslaki

Digitalisaatio

Aikataulu

6-8/16

11-12/16

2/17

7/17

17-18

1/19

Järjestämislaki ja maakuntalaki julki kommentteille ja lausunto- kierrokselle

HE sote- järjestämislaki ja maakuntalaiksi eduskuntaan
Järjestämislaki ja maakuntalaki

Sote- järjestämislaki ja maakuntalaki **voimaan** 1.7.2017

Väliaikais- hallinto
Maakunta- vaalit

1.1.2019 järjestämis- vastuu maakunnille

Valinnan- vapaus- ja rahoitus-HE lausunto- kierrokselle

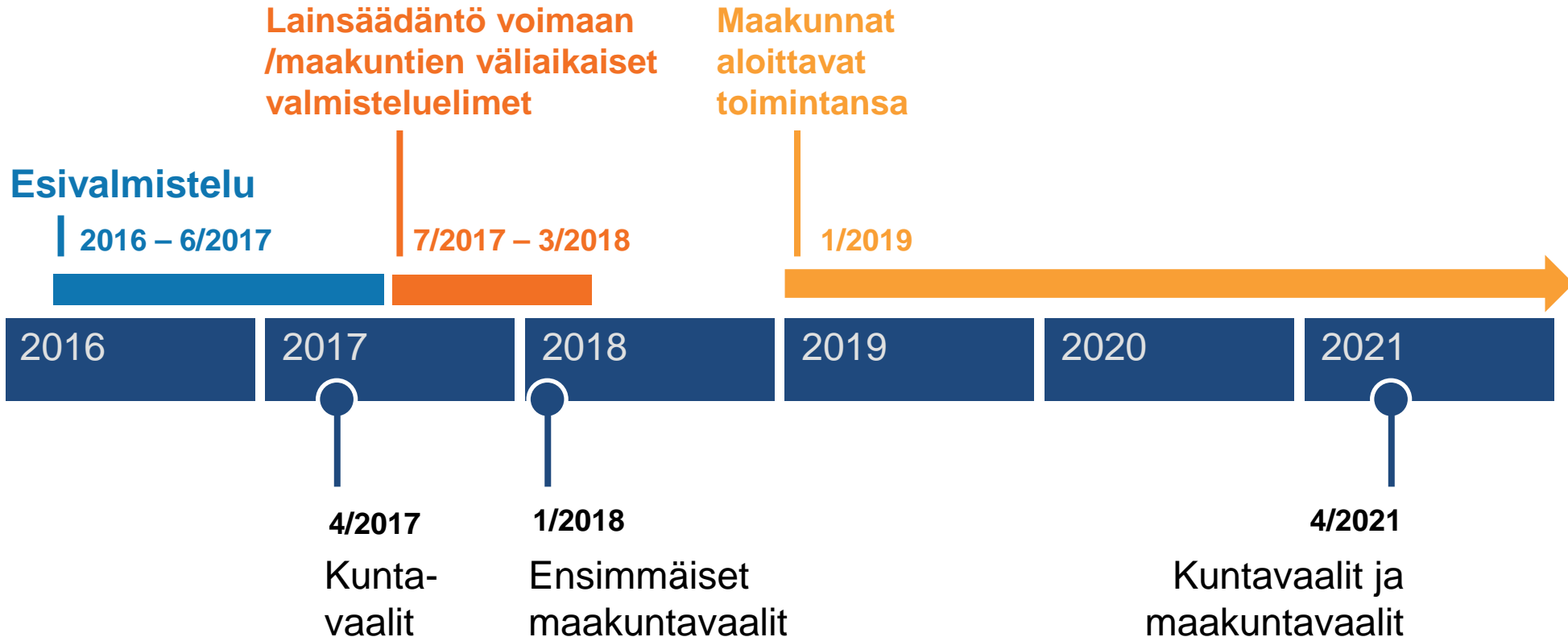
Valinnan- vapaus- ja rahoitus-HE eduskuntaan

Lait voimaan 1.1.2019.
Mahdollinen siirtymä- aika

Valinnanvapauden laajentaminen ja monikanavarahoituksen yksinkertaistaminen

Maakuntauudistuksen aikataulu

Uudistuksen onnistumisen avaintekijät

- Sitoutuneisuus ja keskinäinen luottamus kaikkien toimijoiden välillä
- Yhteistyö asukkaiden, päättäjien ja henkilöstön välillä
- Omaehtoisuus ja oman maakunnan erityispiirteiden huomiointi
- Digitalisaatio, toimintatapojen uudistaminen ja hyvä johtaminen
- Rohkea ote tulevaisuuteen

Maakunta
voi olla
suuri tai pieni.
Ovathan
valtiotkin.

Lisätiedot

<http://alueuudistus.fi>

#sote #maakunta2019 #maakuntauudistus

@thpoysti

